

Overzicht van bijstellingen op de ramingen van de economische groei in 2013

Actualisering van de uitkomsten van eerder gepubliceerde ramingen is noodzakelijk, omdat na verloop van tijd de kwaliteit van de brondata verbetert, onder meer door een toename van de respons van de berichtgevers (bedrijven) en het beschikbaar komen van nieuw bronmateriaal. In dit overzicht worden de bijstellingen geschetst voor de jaar-op-jaar-ontwikkelingen van de economische groei in 2013.

I Kwartaalramingen economische groei

Economische groei eerste kwartaal 2013

Eerste raming, 15-5-2013: - 1,7 procent

Tweede raming, 25-6-2013: -1,8 procent

Bijstelling bbp-raming: -0,1 procentpunt

Toelichting: De tweede raming van de economische groei in het eerste kwartaal van 2013 kwam uit op -1,8 procent. Ten opzichte van de eerste raming is de bbp-groei bij de tweede raming met 0,1 procentpunt neerwaarts bijgesteld.

Een overzicht van de belangrijkste bijstellingen:

- Inzet van geactualiseerde of recent verkregen nieuwe brondata heeft geleid tot een hogere toegevoegde waarde van de bouw, de financiële instellingen en de overheid en een lagere toegevoegde waarde van de delfstoffenwinning, handel en vervoer en de zakelijke dienstverlening.
- De productgebonden belastingen zijn neerwaarts bijgesteld als gevolg van actuelere brondata.
- De overheidsconsumptie is hoger dan eerder geraamd. De belangrijkste actualisering van de brondata betreft de lonen en salarissen bij het algemeen bestuur en defensie.
- De gezinsconsumptie is lager dan eerder geraamd. De grootste bijstelling op de onderliggende goederen en diensten betreft het internationale reisverkeer.

Derde raming, 31-3-2014: -1,8 procent

Bijstelling bbp-raming: 0,0 procentpunt

Toelichting: De derde raming van de economische groei in het eerste kwartaal van 2013 kwam uit op -1,8 procent. Ten opzichte van de tweede raming is de bbp-groei bij de derde raming ongewijzigd gebleven.

Centraal Bureau voor de Statistiek

Vierde raming, 25-6-2014: -1,8 procent
Bijstelling bbp-raming: 0,0 procentpunt

Toelichting: De vierde raming van de economische groei in het eerste kwartaal van 2013 kwam uit op -1,8 procent. Ten opzichte van de derde raming is de bbp-groei bij de vierde raming ongewijzigd gebleven.

Vijfde raming, 24-6-2015: -1,5 procent
Bijstelling bbp-raming: +0,3 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de vierde raming is de bbp-groei bij de vijfde raming met 0,3 procentpunt opwaarts bijgesteld naar -1,5 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen (nader voorlopige jaarraming, zie paragraaf II).

Zesde raming, 24-6-2016: -1,4 procent
Bijstelling bbp-raming: +0,1 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de vijfde raming is de bbp-groei bij de zesde raming met 0,1 procentpunt opwaarts bijgesteld naar -1,4 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen (definitieve jaarraming, zie paragraaf II).

Economische groei tweede kwartaal 2013

Eerste raming, 14-8-2013: - 1,8 procent
Tweede raming, 24-9-2013: -1,7 procent
Bijstelling bbp-raming: +0,1 procentpunt

Toelichting: De tweede raming van de economische groei in het tweede kwartaal van 2013 kwam uit op -1,7 procent. Ten opzichte van de eerste raming is de bbp-groei bij de tweede raming met 0,1 procentpunt opwaarts bijgesteld.

Een overzicht van de belangrijkste bijstellingen:

- Inzet van geactualiseerde of recent verkregen nieuwe brondata heeft geleid tot een hogere toegevoegde waarde van de bouw, de financiële instellingen en de zakelijke dienstverlening en een lagere toegevoegde waarde van de landbouw, vervoer en opslag en horeca.
- De investeringen zijn opwaarts aangepast als gevolg van recent verkregen nieuwe cijfers over de immateriële activa (waaronder software) en de productie van bouwgerelateerde investeringsgoederen.

Overzicht van bijstellingen op de ramingen van de economische groei in 2013, 24-6-2016

- De in- en uitvoer van goederen en diensten is opwaarts aangepast, vooral door opwaartse bijstellingen op de aardolie en aardolieproducten en royalties en licenties. Het effect hiervan op het saldo van de buitenlandse handel van goederen en diensten is echter gering.

Derde raming, 31-3-2014: -1,7 procent

Bijstelling bbp-raming: 0,0 procentpunt

Toelichting: De derde raming van de economische groei in het tweede kwartaal van 2013 kwam uit op -1,7 procent. Ten opzichte van de tweede raming is de bbp-groei bij de derde raming ongewijzigd gebleven.

Vierde raming, 25-6-2014: -1,4 procent

Bijstelling bbp-raming: +0,3 procentpunt

Toelichting: De vierde raming van de economische groei in het tweede kwartaal van 2013 kwam uit op -1,4 procent. Ten opzichte van de derde raming is de bbp-groei bij de vierde raming met 0,3 procentpunt opwaarts bijgesteld. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de (gereviseerde) jaarcijfers van de nationale rekeningen (voorlopige jaarraming, zie paragraaf II).

Vijfde raming, 24-6-2015: -1,2 procent

Bijstelling bbp-raming: +0,2 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de vierde raming is de bbp-groei bij de vijfde raming met 0,2 procentpunt opwaarts bijgesteld naar -1,2 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen (nader voorlopige jaarraming, zie paragraaf II).

Zesde raming, 24-6-2016: -1,0 procent

Bijstelling bbp-raming: +0,2 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de vijfde raming is de bbp-groei bij de zesde raming met 0,2 procentpunt opwaarts bijgesteld naar -1,0 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen (definitieve jaarraming, zie paragraaf II).

Economische groei derde kwartaal 2013

Eerste raming, 14-11-2013: - 0,6 procent

Tweede raming, 24-12-2013: -0,4 procent

Bijstelling bbp-raming: +0,2 procentpunt

Toelichting: De tweede raming van de economische groei in het derde kwartaal van 2013 kwam uit op -0,4 procent. Ten opzichte van de eerste raming is de bbp-groei bij de tweede raming met 0,2 procentpunt opwaarts bijgesteld.

Een overzicht van de belangrijkste bijstellingen:

- De overheidsconsumptie is hoger dan eerder geraamd. De belangrijkste actualisering van de brondata betreft het intermediaire verbruik bij het algemeen bestuur en defensie.
- De invoer van diensten is neerwaarts aangepast over een breed front op grond van recent verkregen nieuwe brondata. De uitvoer van diensten is licht opwaarts aangepast. Het saldo van de buitenlandse handel in diensten is hierdoor verbeterd.
- De consumptie van gezinnen is lager dan eerder geraamd. De grootste bijstelling op de onderliggende goederen en diensten betreft het internationale reisverkeer.
- Inzet van geactualiseerde of niet eerder beschikbare brondata heeft geleid tot een hogere toegevoegde waarde van de financiële instellingen en een lagere toegevoegde waarde van de bouwnijverheid.

Derde raming, 31-3-2014: -0,6 procent

Bijstelling bbp-raming: -0,2 procentpunt

Toelichting: De derde raming van de economische groei in het derde kwartaal van 2013 kwam uit op -0,6 procent. Ten opzichte van de tweede raming is de bbp-groei bij de derde raming met 0,2 procentpunt neerwaarts bijgesteld. Deze bijstelling is het gevolg van de verwerking van recent verkregen nieuwe brondata over de overheid.

Vierde raming, 25-6-2014: -0,6 procent

Bijstelling bbp-raming: 0,0 procentpunt

Toelichting: De vierde raming van de economische groei in het derde kwartaal van 2013 kwam uit op -0,6 procent. Ten opzichte van de derde raming is de bbp-groei bij de vierde raming ongewijzigd gebleven.

Vijfde raming, 24-6-2015: -0,4 procent
Bijstelling bbp-raming: +0,2 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de vierde raming is de bbp-groei bij de vijfde raming met 0,2 procentpunt opwaarts bijgesteld naar -0,4 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen (nader voorlopige jaarraming, zie paragraaf II).

Zesde raming, 24-6-2016: 0,0 procent
Bijstelling bbp-raming: +0,4 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de vijfde raming is de bbp-groei bij de zesde raming met 0,4 procentpunt opwaarts bijgesteld naar 0,0 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen (definitieve jaarraming, zie paragraaf II).

Economische groei vierde kwartaal 2013

Eerste raming, 24-12-2013: 0,7 procent
Tweede raming, 31-3-2014: 0,8 procent
Bijstelling bbp-raming: +0,1 procentpunt

Toelichting: De tweede raming van de economische groei in het vierde kwartaal van 2013 kwam uit op 0,8 procent. Ten opzichte van de eerste raming is de bbp-groei bij de tweede raming met 0,1 procentpunt opwaarts bijgesteld.

Een overzicht van de belangrijkste bijstellingen:

- Inzet van brondata die bij de eerste raming niet beschikbaar was of brondata die ten opzichte van de eerste raming is herzien, heeft geleid tot opwaartse aanpassingen van de toegevoegde waarde van de delfstoffenwinning, bouwnijverheid, handel, informatie en telecommunicatie en zakelijke dienstverlening. Neerwaartse aanpassingen zijn doorgevoerd bij de financiële instellingen en de zorg.
- Door de inzet van recent verkregen nieuwe brondata over het reisverkeer is de krimp van de consumptieve bestedingen van huishoudens iets kleiner.
- De opwaartse bijstelling van de investeringen zijn vrijwel geheel het gevolg van recent verkregen nieuwe productiecijfers van de bouwnijverheid.
- Inzet van actuele brondata heeft geleid tot een bescheiden opwaartse bijstelling van de overheidsconsumptie.

Overzicht van bijstellingen op de ramingen van de economische groei in 2013,
24-6-2016

- Inzet van brondata die bij de eerste raming niet beschikbaar was, heeft geleid tot een lager saldo van de internationale handel in diensten.

Derde raming, 25-6-2014: 1,0 procent
Bijstelling bbp-raming: +0,2 procentpunt

Toelichting: De derde raming van de economische groei in het vierde kwartaal van 2013 kwam uit op 1,0 procent. Ten opzichte van de tweede raming is de bbp-groei bij de derde raming met 0,2 procentpunt opwaarts bijgesteld. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de (gereviseerde) jaarcijfers van de nationale rekeningen (voorlopige jaarraming, zie paragraaf II).

Vierde raming, 24-6-2015: 1,1 procent
Bijstelling bbp-raming: +0,1 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de derde raming is de bbp-groei bij de vierde raming met 0,1 procentpunt opwaarts bijgesteld naar 1,1 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen (nader voorlopige jaarraming, zie paragraaf II).

Vijfde raming, 24-6-2016: 1,6 procent
Bijstelling bbp-raming: +0,5 procentpunt

Toelichting: Ten opzichte van de vierde raming is de bbp-groei bij de vijfde raming met 0,5 procentpunt opwaarts bijgesteld naar 1,6 procent. Deze bijstelling is het gevolg van de jaarlijkse ijking van de kwartaalgegevens aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen (definitieve jaarraming, zie paragraaf II).

II Jaarramingen van de economische groei

Economische groei 2013

Eerste raming, 14-2-2014: -0,8 procent
Tweede raming, 31-3-2014: -0,8 procent
Bijstelling bbp-raming: 0,0 procentpunt

Toelichting: bij de publicatie van de tweede raming van het vierde kwartaal wordt de jaarraming gemaakt op basis van de kwartaalramingen. Deze tweede raming van de economische groei voor 2013 komt op -0,8 procent. Ten opzichte van de eerste raming is de bbp-groei bij de tweede raming ongewijzigd gebleven.

Overzicht van bijstellingen op de ramingen van de economische groei in 2013, 24-6-2016

Derde raming, 26-6-2014: -0,7 procent

Bijstelling bbp-raming: +0,1 procentpunt

Toelichting: De economische groei volgens de *voorlopige jaarraming* van de nationale rekeningen komt 0,1 procentpunt hoger uit dan de vorige raming over 2013. De oorzaak van deze bijstelling is tweeledig.

In de eerste plaats is een revisie van de nationale rekeningen uitgevoerd met als basisjaar 2010. Dat betekent dat concepten en definities van het systeem zijn aangepast conform de nieuwe internationale afspraken over het samenstellen van economische cijfers (ESA 2010). Daarnaast zijn methodologische veranderingen doorgevoerd, heeft er een herijking op de niveaus van bestaande bronstatistieken plaatsgevonden en zijn nieuwe bronnen volledig verwerkt in de nationale rekeningen. Dit heeft gevolgen voor de niveaus en ontwikkeling van de onderliggende variabelen en daarmee voor het bbp. Omdat in deze rapportage uitsluitend bijstellingen worden vermeld die van invloed zijn op de bbp-groei wordt hier als toelichting een voorbeeld gegeven van een aan de revisie gerelateerde bijstelling. Dit voorbeeld heeft betrekking op de aanpassing van concepten en definities van de investeringen. Vanaf 2010 zijn er nieuwe activumtypes bijgekomen zoals research en development (r&d) en wapensystemen. Zo worden uitgaven aan r&d nu als investeringen geboekt in plaats van lopende kosten (intermediair verbruik). Genoemde wijzigingen hebben geleid tot een bijstelling van zowel het niveau als de groei van de investeringen.

Een overzicht van de belangrijkste bijstellingen:

- Verwerking van recent verkregen nieuwe brondata heeft geleid tot een opwaartse bijstelling van de productie van de banken, de overheid en zorg en een neerwaartse bijstelling van de productie van de delfstoffenwinning.
- De consumptieve bestedingen zijn per saldo hoger dan eerder geraamd. De grootste bijstelling heeft betrekking op het internationale reisverkeer. Het effect van de inzet van geactualiseerde brondata en de niveau- en structuurwijzigingen als gevolg van de revisie is per saldo gering.
- De opwaartse bijstelling van de investeringen wordt vrijwel geheel verklaard door de toevoeging van nieuwe activumtypes zoals r&d, software en wapensystemen na revisie.
- Door de herijking op de bronstatistiek en conceptuele wijzigingen, zoals de registratie van handelsstromen die samenhangen met production abroad en veredeling, is het handelssaldo goederen neerwaarts bijgesteld.

Centraal Bureau voor de Statistiek

Vierde raming, 24-6-2015: -0,5 procent
Bijstelling bbp-raming: +0,2 procentpunt

Toelichting: De economische groei volgens de *nader voorlopige jaarra-
ming* van de nationale rekeningen komt 0,2 procent hoger uit dan de vori-
ge raming over 2013.

Een overzicht van de belangrijkste bijstellingen:

- Verwerking van recent verkregen nieuwe brondata heeft gere-
sulteerd in een hogere productie van de verzekeraars, het open-
baar bestuur en de zorg.
- De consumptie van zowel gezinnen als de overheid is opwaarts
bijgesteld. Bij de overheidsconsumptie is dit het gevolg van de
bijstellingen bij het openbaar bestuur en de zorg en bij de ge-
zinsconsumptie is de bijstelling het gevolg van recent verkre-
gen nieuwe btw-gegevens.
- Het verwerken van nieuwe respons in de statistiek van de in-
ternationale handel heeft geleid tot een hoger handelssaldo
diensten.

Vijfde raming, 24-6-2016: -0,2 procent
Bijstelling bbp-raming: +0,3 procentpunt

Toelichting: De economische groei volgens de *definitieve jaarra-
ming* van de nationale rekeningen komt 0,3 procentpunt hoger uit dan de vorige ra-
ming over 2013.

Een overzicht van de belangrijkste bijstellingen:

- Bij een definitieve jaarraaming kan voor het eerst informatie in-
gezet worden uit productiestatistieken, deze statistieken zijn bij
eerdere ramingen nog niet beschikbaar. In deze statistieken
worden volledige kostenstructuren van branches in kaart ge-
bracht. Daarmee kan voor het eerst de relatie gelegd worden
tussen de productie en de daarmee samenhangende kosten (het
verbruik). In eerdere ramingen wordt in het algemeen uitge-
gaan van een vaste relatie tussen productie en kosten, geba-
seerd op informatie uit eerdere jaren.
De inzet van productiestatistieken heeft geresulteerd in nieuwe
ramingen waarbij de toegevoegde waarde van de groothandel,
IT-dienstverlening en zakelijke dienstverlening opwaarts is bij-
gesteld en waarbij de toegevoegde waarde van de industrie
neerwaarts is bijgesteld.
- De productiestatistieken verschaffen uitgebreide informatie
over voorraden, terwijl bij eerdere ramingen hierover slechts
zeer summiere informatie beschikbaar is. Dit heeft geleid tot
een (positieve) bijstelling van de voorraden.

Overzicht van bijstellingen op de ramingen van de economische groei in 2013,
24-6-2016

- Voor het eerst is informatie beschikbaar uit jaarverslagen van zorginstellingen en uit de zorgrekeningen. Op basis daarvan is de productie van de zorg neerwaarts bijgesteld.
- Als gevolg van een update van bronnen van De Nederlandsche Bank is de productie van de financiële instellingen neerwaarts bijgesteld.
- De gezinsconsumptie is opwaarts bijgesteld, doordat er nieuwe cijfers beschikbaar zijn gekomen over de consumptie van diensten (zoals telecommunicatie) en het reisverkeer.